

ADVARSEL

Meget giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann.

Inneholder tribenuron-metyl. Kan gi en allergisk reaksjon.
Unngå innånding av aerosoler.
VED HUDKONTAKT: Vask med mye vann og såpe.
Ved hudirritasjon eller utslett: Søk legehjelp.
Tilsølte arbeidsklær må ikke fjernes fra arbeidsplassen.
Oppbevares innelåst.
Oppbevares utilgjengelig for barn.
Bruk egnet verneutstyr (se forsiktighetsregler).
Uskadeliggjør tomemballasjen (se avfallshåndtering).

Reg.nr. 2010.30.18

Avgiftsklasse 1

BEHANDLINGSFRIST:

Beitedyr må ikke slippes på behandlet areal før 7 dager etter behandling.

Registreringsholder:

Cheminova A/S
Tyborøvej 78, 7673 Harboøre, Denmark
Tlf: +47 952 84 650

FMC

EXPRESS® SX®

Ugrasmiddel

GROUP

B

HERBICIDE

Tribenuron-metyl - Oppløselig granulat (SG).

Mot tofrøbladet ugras i vår- og høstvetete, bygg, havre, rug og rughvete, gjenlegg av gras og rødkløver til fôr og korn med fangvekster av gras. Timotei-, engkvein- og bladfaksfrøeng samt i varig beite.

Sammensetning:

Tribenuron-metyl (CAS no 101200-48-0)..... 500 g/kg
Fyllstoffer..... 500 g/kg

* Registrert varemerke tilhører FMC Corporation eller tilknyttede selskaper

Nettoinnhold:

150 g e

F-00620/31812 - NORWAY

Bruksrettleidingen må følges, slik at man unngår risiko for menneske og miljø. Det er forbudt å bruke Express® SX® i strid med godkjent bruksområde eller behandlingsfrist, eller å overskride den tillatte maksimale dosering / konsentrasjon.

FORSIKTIGHETSREGLER

Bruk vernehansker av nitril, ansiktsskjerm og overtrekksdress ved håndtering og bruk av preparatet. Ved langvarig sprøyting og når det er fare for innånding av damp/sprøytetåke, skal halvmaske med kombinasjonsfilter A1/P3 brukes. Tilsølte klær må fjernes og vaskes før bruk. Vask hender og ansikt når arbeidet er ferdig eller avbrytes. Ved uhell eller mistanke om forgiftning kontakt lege eller Giftinformasjonen tlf. 22 59 13 00

LAGRING

Lagres tørt i uåpnet originalemballasje. Åpnet emballasje må holdes godt tilsluttet.

Fabrikasjonsnr. / Fabrikasjonsdato:

ADVARSEL

Meget giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann.

Inneholder tribenuron-metyl. Kan gi en allergisk reaksjon.
Unngå innånding av aerosoler.
VED HUDKONTAKT: Vask med mye vann og såpe.
Ved hudirritasjon eller utslett: Søk legehjelp.
Tilsølte arbeidsklær må ikke fjernes fra arbeidsplassen.
Oppbevares innelåst.
Oppbevares utilgjengelig for barn.
Bruk egnet verneutstyr (se forsiktighetsregler).
Uskadeliggjør tomemballasjen (se avfallshåndtering).

Reg.nr. 2010.30.18

Avgiftsklasse 1

BEHANDLINGSFRIST:

Beitedyr må ikke slippes på behandlet areal før 7 dager etter behandling.

Registreringsholder:

Cheminova A/S
Tyborøvej 78, 7673 Harboøre, Denmark
Tlf: +47 952 84 650

FMC

EXPRESS® SX®

Ugrasmiddel

GROUP

B

HERBICIDE

Tribenuron-metyl - Oppløselig granulat (SG).

Mot tofrøbladet ugras i vår- og høstvetete, bygg, havre, rug og rughvete, gjenlegg av gras og rødkløver til fôr og korn med fangvekster av gras. Timotei-, engkvein- og bladfaksfrøeng samt i varig beite.

Sammensetning:

Tribenuron-metyl (CAS no 101200-48-0)..... 500 g/kg
Fyllstoffer..... 500 g/kg

* Registrert varemerke tilhører FMC Corporation eller tilknyttede selskaper

Nettoinnhold:

150 g e

Bruksrettleidingen må følges, slik at man unngår risiko for menneske og miljø. Det er forbudt å bruke Express® SX® i strid med godkjent bruksområde eller behandlingsfrist, eller å overskride den tillatte maksimale dosering / konsentrasjon.

FORSIKTIGHETSREGLER

Bruk vernehansker av nitril, ansiktsskjerm og overtrekksdress ved håndtering og bruk av preparatet. Ved langvarig sprøyting og når det er fare for innånding av damp/sprøytetåke, skal halvmaske med kombinasjonsfilter A1/P3 brukes. Tilsølte klær må fjernes og vaskes før bruk. Vask hender og ansikt når arbeidet er ferdig eller avbrytes. Ved uhell eller mistanke om forgiftning kontakt lege eller Giftinformasjonen tlf. 22 59 13 00

LAGRING

Lagres tørt i uåpnet originalemballasje. Åpnet emballasje må holdes godt tilslukket.

F-00620/31812 - NORWAY

BRUKSOMRÅDE

Express® SX® er tillatt brukt i vår- og høsthvete, bygg, havre, rug og rughvete, gjenlegg av gras og rødkløver til fôr (med og uten korn som dekkvekst) og korn med fangvekster av gras. Timotei-, engkvein- og bladfaksfrøeng samt i varig beite.

VIRKEOMRÅDE

Express® SX® er et bredtvirkende ugrasmiddel mot tofrøbladet ugras.

VIRKNING OVERFOR UGRAS I KORN

Express® SX® har god virkning mot de fleste frøugras og enkelte tofrøblada rotugras i korn. Sen sprøyting, inntil begynnende blomsterknoppdannelse, gir fortsatt god virkning på arter nevnt under meget god virkning.

Meget god virkning mot:

Balderbrå, då, hønsegras, linbendel, meldestokk, oljevekster, rødtvetann, stivdylle, tunbalderbrå, vassarve, åkerminneblom og korsblomstra ugras.

Tilfredsstillende virkning mot:

Haremat og vindelslirekne.

Ikke tilfredsstillende virkning mot:

Jordrøyk, klengemaure, tungras og åkerstemorsblom.

VIRKNING OVERFOR UGRAS I BEITE**Meget god virkning mot:**

Balderbrå, engsoleie, gjetertaske, krypsoleie, løvetann og vassarve.

Tilfredsstillende virkning mot:

Hundekjeks.

Mindre god virkning mot:

Engsyre, høymole, småsyre og stornesle (brennesle).

VIRKEMÅTE

Express® SX® er et systemisk herbicid som bekjemper de fleste frøugras i korn effektivt (se ovenfor).

Express® SX® er hovedsakelig et bladherbicid. Den raske nedbrytningen av Express® SX® i jorda fører til at jordvirkningen er begrenset.

Det virksomme stoffet, tribenuron-metyl, blir hurtig tatt opp gjennom ugrasets blad. Best virkning oppnås når ugraset er ungt og i god vekst. Ugrasplantenes vekst stanser raskt etter sprøyting. Ytterligere synlig virkning viser seg i løpet av 1-2 uker. Virkningen sees først i ugrasets vekstpunkt, deretter visner ugraset ned.

Express® SX® virker ved lave temperaturer (fra 5°C), hvis ugraset er i aktiv vekst. Når sprøytevæsken har tørket inn på bladene, vil ikke regn redusere virkningen nevneverdig.

RESISTENS

Express® SX® tilhører den kjemiske gruppen sulfonyleurea HRAC gruppe: B. Resistens mot preparat tilhørende sulfonyleurea gruppen er kjent hos tilfeller av vassarve, samt enkeltstående tilfelle i balderbrå, då, linbendel, stivdylle og hønsegras i Norge. Ensidig bruk av ett middel, eller en gruppe midler med samme virkningsmekanisme, kan føre til at naturlig resistente individ av en ugrasart oppformerer og blir dominerende med resistens eller nedsatt følsomhet for midlet/middelgruppen som resultat. Derfor skal midler fra ulike middelgrupper og/eller alternative bekjempelsesmetoder alltid inngå i bekjempelsesprogrammet. For å forebygge resistensutvikling, skal Express® SX® eller midler med samme virkningsmekanisme brukes alene maksimalt 2 av 3 år. Det tredje året må det brukes / skiftes til et middel fra en kjemisk gruppe med en annen virkningsmekanisme eller tankblandes med denne eller ugrasharving. Dersom det alt er påvist resistens mot sulfonyleurea på arealet, må Express® SX® ikke brukes, eller det må blandes med et preparat med en annen virkningsmekanisme som er effektivt mot denne/de aktuelle ugrasarten(e).

LYSNING I FARGEN

Kornplantene kan under visse forhold få en forbigående lysere farge i 4 - 10 dager etter behandlingen. Forsøk og praktisk erfaring har vist at dette ikke har betydning for avlingen.

BRUKSRETLEDNING**Spredde - / klebemiddel**

Et godkjent spredde-/klebemiddel som DP-klebemiddel må alltid tilsettes sprøytevæsken når Express® SX® brukes alene. Dette forbedrer virkningen på ugras som er vanskelige å fukte.

DP-klebemiddel må også tilsettes når Express® SX® blandes med Cycocel® 750, Pirimor®, Puma Extra®, eller Tomahawk®. Sprøytevæsken tilsettes 25-50 ml (0,025-0,05 l) DP-klebemiddel pr. 100 liter vann. Væskemengden bør være 10-30 liter pr. dekar.

Dosering i ulike kulturer:

Faktorer som påvirker ugraseffektene og valg av dose

Redusert dose	Maksimal dose
Følsomme ugrasarter Kraftig konkurranse fra åkeren God jordfuktighet, sterk tilvekst Liten ugrasforekomst Små ugras Utviklet sprøyteknikk Høy luftfuktighet (over 80%)	Mindre følsomme ugrasarter Tynnere åker Tørkestress Rikelig ugrasforekomst Stort ugras Dårlig sprøyteknikk Lav luftfuktighet (under 80%)

Vårkorn

Maks dose Express® SX® per dekar og år i vårkorn: 1,5 g

Sprøytetidspunkt	Dose per dekar	Merknader / kommentarer
Best ugrasvirkning når ugraset har 2 - 4 varige blad. Kornet har da som regel også 2-4 blad.	1,0 (0,975)g - 1,5 g per daa + 50 ml DP-klebemiddel per 100 l sprøytevæske	Laveste dosering ved smått ugras og gode sprøyteforhold, høyeste dose hvis ugraset har mer enn 4 varige blad eller ved mye jordrøyk, tungras eller åkerstemorsblom

Forekommer åkerdylle eller åkertistel utsettes sprøytetidspunktet til disse er på rosettstadiet til begynnende strekningsvekst (ca. 10 cm blomsterstengel). Ved stor forekomst av åkerdylle eller åkertistel anbefales å sprøyte med Express® SX® først mot frøgras, og supplere / flekssprøyte senere med et MCPA-preparat. Alternativt tankblandes minste dose Express® SX® og 130 ml av et MCPA-

preparat, og sprøytetidspunktet utsettes. Rett sprøytetidspunkt er når rotugraset er på rosettstadiet med begynnende strekningsvekst (ca. 10 cm blomsterstengel) for å få tilfredsstillende virkning. Ved stor forekomst av klengemaure anbefales en tankblanding med Tomahawk® eller et annet fluorksypporholdig produkt.

Høstkorn

Maks dose Express® SX® per dekar og år i høstkorn: 1,875 g

Sprøytetidspunkt	Dose per dekar	Merknader / kommentarer
Best ugrasvirkning når ugraset har kommet i god vekst om våren. Temperaturen bør være over 5 °C ved sprøyting	1,1 (1,125) - 1,9 (1,875) g per daa + 50 ml DP-klebemiddel per 100 l sprøytevæske	Laveste dosering kun ved smått ugras og gode sprøyteforhold, høyeste dose hvis ugraset har mer enn 4 varige blad eller ved mye tungras eller åkerstemorsblom

Frøeng av timotei, bladfaks og engkvein

Maks dose Express® SX® per dekar og år i frøeng av timotei, bladfaks og engkvein: 1,5 g

Om våren når graset er ca. 10 cm: Bruk 1,1 (1,125) - 1,5 g Express® SX® per dekar) + normaldose sprede-/ klebemiddel.

Spesielt god virkning oppnås mot stor balderbrå, god virkning også mot vassarve og rødtvetann. Forbigående veksthemming av frøenga er vanlig ved vårsprøyting uten at dette gir negative utslag på høstetidspunkt og frøavling.

Gjenlegg med gras og rødkløver til fôr eller gras til fangvekst

Maks dose Express® SX® per dekar og år i gras- og rødkløvergjenlegg: 0,75 g

Maks dose Express® SX® per dekar og år i gras til fangvekst: 1,125 g

Beste sprøytetidspunkt er når kløveren har 1 trekopla blad. Se fig. Grasgjenlegg uten kløver sprøytes når graset er fullt framspirt med minst 2 blad.

Kløverens utviklingsstadier.

		Rett tidspunkt
Frøbladstadiet	Spadebladstadiet	Ett trekopla blad

Sprøyting kan foretas både i gjenlegg med gras eller gras + rødkløver til før med eller uten korn som dekkvekst. **OBS! Express® SX® skal ikke brukes i eng til slått!** I grasgjenlegg med eller uten kløver til før som skal slås i gjenleggsåret er det risiko for stråforkorting ved sprøyting med Express® SX®. Gjenlegg med frøblanding inneholdende hvitkløver og alsikekløver frarådes sprøytet med Express® SX®.

Gjenlegg og dosering: Tilpass dosen til gjenlegget og ugrasforekomst i henhold til følgende:

Gjenlegg	Dose per dekar
Gras og rødkløver i blanding	0,75 g + 50 ml MCPA-preparat per daa. NB! Ikke klebemiddel.
Grasgjenlegg uten kløver	0,75 g per daa + 25 ml DP-klebemiddel per 100 l sprøytevæske.
Gras til fangvekst (raigras, hundegras)	1,1 (1,125) g per daa + 25 ml DP-klebemiddel per 100 l sprøytevæske.

Ugraseffekter: Dosene og dermed ugraseffektene er noe lavere enn de som er angitt for korn.

Merk!

Engsvingel i gjenlegg kan hemmes / tynnes, og Express® SX® anbefales ikke i engsvingelgjenlegg i reinbestand. Tilveksten stopper midlertidig opp og man kan ane en svakt lysegul farge på plantene. Rødkløveren kan også skades / hemmes. Engsvingel- og rødkløverplantene tar seg som regel igjen og vokser og utvikler seg normalt etter at dekkveksten er høstet og halmen berget. Den tilbakeholdende effekten på gjenlegget under dekkvekstens utvikling kan dessuten være en fordel om man har en svak utvikling av dekkveksten, da kløveren risikerer å vokse igjennom og skape problemer ved den kommende treskinga.

Varig beite

Maks dose Express® SX® per dekar og år i beite: 1,5 g

Express® SX® kan sprøytes fra tidlig vår til sein høst forutsatt at ugraset er i vekst og innen blomstring av ugraset. Aktuell sprøytetid er 1-3 uker før avbeiting, men som regel er effekten best når bekjempelsen utføres ca. 14 dager etter en beitepussing. Se tabell:

Sprøytetidspunkt	Dose per dekar
Fra tidlig vår til sein høst, forutsatt ugraset i vekst.	1,5 g per daa + 50 ml DP-klebemiddel per 100 l sprøytevæske.

NB! Beitegraset kan temporært hemmes i veksten. Hvitkløveren kan veksthemmes sterkere og temporært uttynnes, men kommer seg igjen ved normale betingelser.

BEGRENSING AV ANVENDELSEN / OMSÅING

Hvis en kornåker som er sprøytet med Express® SX® såes om, må det kun såes korn. Bruk ikke Express® SX® eller Harmony® Plus 50 SX® eller et annet sulfonylureaprodukt i den omsådde kornåkeren. På høsten etter vårbehandling med Express® SX® kan det såes korn, eventuelt med gjenlegg og høstoljevekster. Det bør ikke plantes/såes spesialkulturer (for eksempel roser), hvis det er brukt Express® SX® om våren. Etterfølgende vår er det ingen begrensning i hvilke vekster som kan såes/plantes.

FØLSOMME SORTER

Havresorten Matilda kan i visse fall være følsom. Doser høyere enn 0,5 g per daa anbefales ikke, og dermed blir ugrasvirkningen dårligere.

På grunn av ovenstående fraråder sprøyting i Matilda havre.

BLANDBARHET

Husk alltid også å lese etiketten for de produkter som det blandes med, det gjelder særlig for eventuell tilsetning av olje eller klebemiddel og mulige restriksjoner i bruken. Express® SX® kan generelt blandes med de fleste plantevernmidler. Det bør maksimalt blandes 2 produkter.

Express® SX® kan med nåværende erfaring blandes med Harmony® Plus 50 SX®, Ariane® S, Cycocel® 750, Gratil®, YaraVita® MANTRAC PRO, Primus® og Tomahawk®.

Ved blanding, begynn alltid med Express® SX® først i tanken. Når granulaten er helt oppløst tilsettes produktet det skal blandes med under kontinuerlig omrøring.

TILLAGING AV SPRØYTEVÆSKE

Fyll sprøytetanken halvfull med vann, og tilsett det beregnede antall gram Express® SX® under omrøring. Når det er oppløst tilsettes en eventuell blandingspartner. Fyll opp sprøytetanken med vann og tilsett den tilmålte mengde sprede-/ klebemiddel /blandingspartner under stadig omrøring. Når sprede-/ klebemiddel skal tilsettes sprøytvæskene, skal den alltid være det siste preparatet som blir tilsatt.

Sprøytvæsken skal sprøytes ut senest 24 timer etter tillaging. Blandinger med andre midler sprøytes imidlertid ut straks.

SPRØYTEUTSTYR OG BRUK

Express® SX® utsprøytes med en teknikk som sikrer en god og ensartet dekning av ugrasplantene. Bruk flatdyser, for eksempel ISO 110 - 02 dyse med et trykk på 2,0 - 3,0 bar, eller en tilsvarende Low-drift dyse.

Det brukes normalt 10 - 20 liter vann per dekar. I meget tette og kraftige åkre eller ved kraftig bestand av ugras kan det være nødvendig å øke vannmengden for å sikre tilstrekkelig dekning.

Anbefalte vannmengder og sprøyteteknikk:

Korn (10 - 20 liter vann per dekar)

Dyse	Trykk	Hastighet	Vannmengde
ISO 110-02 (gul)	2 bar	7,8 / 6,3 km/time	10 / 12,5 l / daa
	3 bar	6,4 / 5,5 km/time	15 / 17,5 l / daa

Dyse	Trykk	Hastighet	Vannmengde
ISO 110-03 (blå)	2 bar	7,8 / 5,9 km/time	15 / 20 l / daa
	3 bar	9,6 / 7,2 km/time	15 / 20 l / daa

FORSIKTIGHETSREGLER

Bruk vernehansker av nitril, ansiktsskjerm og overtrekksdress ved håndtering og bruk av preparatet. Ved langvarig sprøyting og når det er fare for innånding av damp/sprøytetåke, skal halvmaske med kombinasjonsfilter A1/P3 brukes.

Tilsølte klær må fjernes og vaskes før bruk.

Vask hender og ansikt når arbeidet er ferdig eller avbrytes.

Ved uhell eller mistanke om forgiftning kontakt lege eller Giftinformasjonen tlf. 22 59 13 00

HÅNTERINGSFRIST

Anbefalt verneutstyr må nyttes dersom en går inn i behandlet område, eller håndtere behandlede plantedeler i en periode på 24 timer etter sprøyting.

RENGJØRING AV TOMEBALLASJE

Tomemballasjen skylles minst 3 ganger med vann og innholdet tømmes i sprøytetanken.

RENGJØRING AV SPRØYTEUTSTYR ETTER Express® SX*

Begynn alltid sprøytearbeidet med ei ren sprøyte. Inntørkede hinner fra en tidligere sprøyting kan inneholde rester, som frigjøres og gir skade i senere kulturer. Dette gjelder generelt for alle produkter.

Sprøyteutstyret bør alltid rengjøres etter avsluttet sprøyting, og ved skifte av preparat for sprøyting i ømfintlige kulturer må sprøyteutstyret rengjøres, i henhold til rengjøringsprosedyrene angitt nedenfor: **MERK!** Husk å tømme sprøyta helt mellom hver skylling/vask. Aktiver alle kraner og ventiler. Øk trykket så meget at overtrykkventilen fra det selvrensende filter utløses.

Rengjøring av sprøyter med montert tankskylledyse

- 1) Etter avsluttet sprøyting fortynnes rester fra sprøytetanken omlag 5 ganger med rent vann og sprøytes ut i henhold til bruksrettleddningen. Tøm sprøyten helt.
- 2) Skyll straks etter avsluttet sprøyting sprøyteutstyr grundig med rent vann – både innvendig og utvendig. Tøm tanken ved å sprøyte skyllevannet ut gjennom bom og dyser. Skylling av sprøyteutstyr med vann etter bruk skal foregå på et sted som ikke gir fare for forurensing av vannforekomster. Skyllevannet kan eventuelt sprøytes over den vekst som akkurat er blitt sprøytet.
- 3) Fyll vann i tanken 10 – 15 % av tankkapasiteten (100-150 liter vann i en 1000 liters tank) og tilsett 0,5 l All Clear® Extra per 100 liter vann. Skyll litt av vaskevannet ut gjennom bom og dyser, så disse blir våte. La omrøring og tankskylledyse gå i minst 15 minutter. Tøm sprøyta gjennom bom og dyser, over et egnet areal.
- 4) Dyser, siler og filtre demonteres og renses i vann tilsatt 50 ml All Clear® Extra per 10 liter vann.
- 5) Skyll tanken grundig i 5 minutter med rent vann. Tøm sprøyten gjennom bom og dyser over et egnet areal som ikke gir avrenning til vann.

Ved bruk av tankskylledyse og rentvannstank kan pkt. 2 med fordel startes i åkeren. Er det likeledes tilstrekkelig med vann i rentvannstanken, kan pkt. 3. også startes. Tankskylledysen og omrøringen skal holdes i gang mens det kjøres hjem. Vaske- og skyllevannet tømmes på et sted som ikke gir avrenning til vann.

Rengjøring av sprøyter uten montert tankskylledyse

I stedet for å bruke 10-15% av tankkapasiteten under pkt. 3 ovenfor (vasking), skal tanken fylles helt med vann. Sørg for at punktene 2 og 5 kommer i god kontakt med alle innvendige flater i tanken.

AVFALLSHÅNDTERING

Rengjort emballasje bringes til lovlig avfallsanlegg. Plastemballasje kildesorteres. Konsentrerte preparatresten og ikke rengjort emballasje må innleveres til mottak for farlig avfall.

LAGRING

Lagres tørt i uåpnet originalemballasje. Åpnet emballasje må holdes godt tilsluttet.

MERK

Vi garanterer at produktet holder rett kvalitet. Dette innebærer ingen garanti for at produktet under alle forhold har den forventede virkning. Bruksanvisningen er basert på forsøk og erfaringer. Hvis preparatet håndteres eller brukes på annen måte eller under andre vilkår enn angitt på etiketten, bortfaller vårt ansvar ved eventuell skade.

VAREMERKER REGISTRERT AV:

- ® All Clear Extra, DP-klebemiddel, Express SX og Harmony Plus 50: FMC Corporation
- ® Cycocel 750: BASF.
- ® YaraVita MANTRAC PRO: Yara International ASA.
- ® Gratil og Puma Extra: Bayer CropScience.
- ® Ariane S og Primus: Dow AgroSciences.
- ® Tomahawk: Nufarm.

